

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 12. decembra 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálna politika – Smernica 79/7/EHS –
Rovnosť zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením –
Článok 4 ods. 1 a 2 – Článok 7 ods. 1 – Výpočet dávok – Smernica 2006/54/ES –
Rovnosť zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania –
Vnútroštátna právna úprava stanovujúca nárok na príspevok k dôchodku ženám, ktoré majú aspoň dve
biologické alebo osvojené deti a sú poberateľkami trvalého invalidného dôchodku príspevkového typu –
Nepriznanie tohto nároku mužom v rovnakej situácii – Porovnateľná situácia – Priama diskriminácia
na základe pohlavia – Výnimky – Absencia“

Vec C-450/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný
rozhodnutím Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona (Pracovný súd č. 3 Gerona, Španielsko) z 21. júna
2018 a doručený Súdnemu dvoru 9. júla 2018, ktorý súvisí s konaním:

WA

proti

Instituto Nacional de la Seguridad (INSS),

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory J.-C. Bonichot, podpredsedníčka Súdneho dvora R. Silva de Lapuerta,
sudcovia M. Safjan (spravodajca), L. Bay Larsen a C. Toader,

generálny advokát: M. Bobek,

tajomník: L. Carrasco Marco, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 13. júna 2019,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- WA, v zastúpení: F. Casas Corominas, abogado,
- Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), v zastúpení: pôvodne A.R. Trillo García,
L. Martínez Sicluna Sepúlveda a P. García Perea, neskôr L. Martínez-Sicluna Sepúlveda a P. García
Perea, letrados,
- španielska vláda, v zastúpení: L. Aguilera Ruiz, splnomocnený zástupca,

* Jazyk konania: španielčina.

– Európska komisia, v zastúpení: pôvodne N. Ruiz García, C. Valero a I. Galindo Martín, neskôr N. Ruiz García a C. Valero, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 10. septembra 2019,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 157 ZFEÚ a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania (Ú. v. EÚ L 204, 2006, s. 23).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi WA, otcom dvoch detí, a Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (Národný inštitút sociálneho zabezpečenia, Španielsko) vo veci zamietnutia priznania príspevku k dôchodku, ktorý poberajú ženy, ktoré sú matkami aspoň dvoch biologických alebo osvojených detí.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 79/7/EHS

- 3 Podľa druhého a tretieho odôvodnenia smernice Rady 79/7/EHS z 19. decembra 1978 o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením (Ú. v. ES L 6, 1979, s. 24; Mim. vyd. 05/001, s. 215):

„keďže zásada rovnakého zaobchádzania vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením by sa mala vykonávať predovšetkým v zákonných systémoch, ktoré poskytujú ochranu pred rizikom choroby, invalidity, staroby, pracovných úrazov, chorôb z povolania a nezamestnanosti, a v sociálnej pomoci, pokiaľ jej cieľom je doplniť alebo nahradiť vyššie uvedené systémy;

keďže vykonávanie zásady rovnakého zaobchádzania vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením sa nedotýka predpisov o ochrane žien z dôvodu materstva; keďže členské štáty môžu v tejto súvislosti prijať osobitné predpisy pre ženy, aby sa odstránili existujúce prípady nerovnakého zaobchádzania“.

- 4 Článok 1 tejto smernice uvádza:

„Účelom tejto smernice je postupné vykonávanie zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením, ďalej len ‚zásada rovnakého zaobchádzania‘, v oblasti sociálneho zabezpečenia a v ďalších súčiastiach sociálnej ochrany uvedených v článku 3.“

- 5 Článok 2 uvedenej smernice stanovuje:

„Táto smernica sa vzťahuje na pracujúce osoby – vrátane samostatne zárobkovo činných osôb, pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorých činnosť je prerušená z dôvodu choroby, úrazu alebo nedobrovoľnej nezamestnanosti, ako aj osoby hľadajúce zamestnanie – a na pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby, ktorí sú na dôchodku alebo v invalidite.“

6 Článok 3 ods. 1 tej istej smernice stanovuje:

„Táto smernica sa vzťahuje na:

a) zákonné systémy, ktoré poskytujú ochranu pred týmito rizikami:

- choroba,
- invalidita,
- staroba,
- pracovné úrazy a choroby z povolania,
- nezamestnanosť;

...“

7 Článok 4 smernice 79/7 znie:

„1. Zásadou rovnakého zaobchádzania sa rozumie, že neexistuje žiadna priama či nepriama diskriminácia z dôvodu pohlavia, najmä s odvolaním sa na manželský alebo rodinný stav, predovšetkým pokiaľ ide o:

- rozsah jednotlivých systémov a podmienky prístupu k nim,
- povinnosť platiť príspevky a výpočet výšky príspevkov,
- výpočet dávok vrátane ich zvýšenia s ohľadom na manžela/manželku a závislé osoby, a podmienky určujúce trvanie a zachovanie nároku na dávky.

2. Zásada rovnakého zaobchádzania sa nedotýka ustanovení o ochrane žien z dôvodu materstva.“

8 Článok 7 tejto smernice stanovuje:

„1. Táto smernica sa nedotýka práva členských štátov vylúčiť z jej pôsobnosti:

...

- b) výhody súvisiace so systémami starobných dôchodkov poskytovaných osobám, ktoré vychovali deti; nadobudnutie nároku na dávky po dobách prerušenia zamestnania z dôvodu výchovy detí;

...

2. Členské štáty pravidelne skúmajú prípady, ktoré sú vyňaté podľa odseku 1, aby zistili, či dosiahnutá úroveň sociálneho rozvoja v danej oblasti zdôvodňuje zachovanie existujúcich výnimiek.“

Smernica 2006/54

- 9 Smernicou 2006/54 bola zrušená smernica Rady 76/207/EHS z 9. februára 1976 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, odbornému vzdelávaniu a postupu v zamestnaní a o pracovné podmienky (Ú. v. ES L 39, 1976, s. 40; Mim. vyd. 05/001, s. 187), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2002/73/ES z 23. septembra 2002 (Ú. v. ES L 269, 2002, s. 15; Mim. vyd. 05/004, s. 255).

- 10 Podľa odôvodnenia 13 smernice 2006/54:

„V rozsudku zo 17. mája 1990[, Barber (C-262/88, EU:C:1990:209)] Súdny dvor rozhodol, že všetky formy zamestnaneckého dôchodku predstavujú prvok odmeny v zmysle článku 141 zmluvy [o ES].“

- 11 Článok 1 tejto smernice uvádza:

„Účelom tejto smernice je zabezpečiť vykonávanie zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnania a povolania.

V tomto ohľade smernica obsahuje ustanovenia na vykonávanie zásady rovnakého zaobchádzania, pokiaľ ide o:

...

- b) pracovné podmienky vrátane odmeny;
- c) zamestnanecké systémy sociálneho zabezpečenia.

...“

- 12 Článok 2 uvedenej smernice v odseku 1 uvádza:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

...

- f) „zamestnanecké systémy sociálneho zabezpečenia“ systémy, ktoré neupravuje smernica [79/7] prijatá s cieľom zabezpečiť pre pracovníkov, či už zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby, v podniku alebo v skupine podnikov, v istej oblasti hospodárskej činnosti, v povolani alebo v skupine povolaní, dávky dopĺňajúce dávky poskytované v rámci zákonných systémov sociálneho zabezpečenia alebo také, ktoré ich nahrádzajú bez ohľadu na to, či je účasť v takýchto systémoch povinná alebo voliteľná.“

Španielske právo

- 13 Podľa článku 7 ods. 1 Ley General de la Seguridad Social (všeobecný zákon o sociálnom zabezpečení) v konsolidovanom znení schválenom Real Decreto Legislativo 8/2015 (kráľovský legislatívny dekrét č. 8/2015) z 30. októbra 2015 (BOE č. 261 z 31. októbra 2015, s. 103291) (ďalej len „LGSS“):

„Bez ohľadu na svoje pohlavie, osobný stav a povolanie patria španielski občania s bydliskom v Španielsku a cudzinci, ktorí majú bydlisko alebo sa legálne zdržiavajú na španielskom území, na účely poskytovania príspevkových dávok do systému sociálneho zabezpečenia, pokiaľ v oboch prípadoch vykonávajú činnosť na území štátu a spĺňajú podmienky niektorého z nasledujúcich pododsekov:

- a) pracovníci, ktorí poskytujú svoje služby na účet iných osôb za podmienok stanovených v článku 1 ods. 1 prepracovaného znenia Estatuto de los Trabajadores [Zákonník práce] v rôznych odvetviach hospodárskej činnosti, alebo pracovníci, ktorí sú postavení na ich úroveň, bez ohľadu na to, či ide o dočasných pracovníkov, sezónnych pracovníkov, stálych pracovníkov alebo ‚fijos discontinuos‘, vrátane pracovníkov na dialku, a v každom prípade bez ohľadu na profesijnú kategóriu pracovníka, formu a výšku odmeny, ktorú dostáva, a všeobecnú povahu jeho pracovného pomeru;
- b) samostatne zárobkovo činné osoby bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú vlastníkami súkromných alebo rodinných podnikov, staršie ako 18 rokov, ktorí spĺňajú všetky podmienky výslovne stanovené v tomto zákone alebo v právnej úprave prijatej na účely jeho uplatňovania;
- c) pracovníci, ktorí sú členmi zamestnaneckých družstiev;
- d) študenti;
- e) štátni, civilní a vojenský úradníci.“

- 14 Článok 60 ods. 1 LGSS uvádza:

„Príspevok k dôchodku sa priznáva ženám, ktoré majú biologické alebo osvojené deti a sú poberateľkami starobného dôchodku, vdovského dôchodku alebo trvalého invalidného dôchodku príspevkového typu z akéhokoľvek systému sociálneho zabezpečenia, za ich demografický prínos do systému sociálneho zabezpečenia.

Tento príspevok, ktorý bude mať na všetky účely právnu povahu príspevkového verejného dôchodku, pozostáva zo sumy vyplývajúcej z uplatnenia určitej percentuálnej hodnoty na počiatočnú výšku uvedených dôchodkov, ktorá bude závisieť od počtu detí podľa nasledujúcej stupnice:

- a) V prípade dvoch detí: 5 %.
- b) V prípade troch detí: 10 %.
- c) V prípade štyroch alebo viac detí: 15 %.

Na účely určenia nároku na príspevok a jeho výšky sa počítajú len deti narodené alebo osvojené pred vznikom nároku na príslušný dôchodok.“

- 15 Článok 196 § 3 LGSS stanovuje:

„Peňažná dávka poskytovaná z dôvodu úplnej trvalej invalidity spočíva v doživotnom dôchodku.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 16 Rozhodnutím z 25. januára 2017 INSS priznal WA trvalý úplný invalidný dôchodok vo výške 100 % vymeriavacieho základu (ďalej len „rozhodnutie z 25. januára 2017“). Tento dôchodok bol vo výške 1 603,43 eura mesačne spolu s valorizačným zvýšením.
- 17 WA podal proti tomuto rozhodnutiu najprv správnu sťažnosť, pričom tvrdil, že ako otec dvoch dcér mal mať na základe článku 60 ods. 1 LGSS nárok na poberanie príspevku k dôchodku stanovenému v tomto ustanovení (ďalej len „predmetný príspevok k dôchodku“) vo výške 5 % počiatočnej výšky jeho dôchodku, za tých istých podmienok ako ženy, ktoré sú matkami dvoch detí a ktoré poberajú trvalý invalidný dôchodok v rámci španielskeho systému sociálneho zabezpečenia.
- 18 Rozhodnutím z 9. júna 2017 INSS zamietol správnu sťažnosť WA a potvrdil rozhodnutie z 25. januára 2017. INSS v tejto súvislosti uviedol, že predmetný príspevok k dôchodku je priznávaný výlučne ženám, ktoré poberajú príspevkové dávky zo systému španielskeho sociálneho zabezpečenia a ktoré sú matkami aspoň dvoch detí, z dôvodu ich demografického prínosu do systému sociálneho zabezpečenia.
- 19 WA medzitým podal 23. mája 2017 žalobu proti rozhodnutiu z 25. januára 2017 na Juzgado de lo Social n° 3 de Gerona (Pracovný súd č. 3 Gerona, Španielsko), pričom žiadal o uznanie nároku na predmetný príspevok k dôchodku.
- 20 Dňa 18. mája 2018 bolo Juzgado de lo Social n° 3 de Gerona (Pracovný súd č. 3 Gerona) oznámené úmrtie WA, ku ktorému došlo 9. decembra 2017. DC, manželka žalobcu, sa stala právnym nástupcom zosnulého v postavení žalobcu v spore vo veci samej. Vnútroštátny súd uvádza, že v dôsledku toho by prípadné vyplácanie predmetného príspevku k dôchodku malo trvať do dátumu úmrtia WA.
- 21 Vnútroštátny súd uvádza, že článok 60 ods. 1 LGSS priznáva ženám, ktoré majú aspoň dve biologické alebo osvojené deti, predmetný príspevok k dôchodku z dôvodu ich demografického prínosu do systému sociálneho zabezpečenia, kým muži v rovnakej situácii tento nárok nemajú. Tento súd vyjadruje pochybnosti, pokiaľ ide o súlad takéhoto ustanovenia s právom Únie.
- 22 Pojem „demografický prínos do systému sociálneho zabezpečenia“ uvedený v článku 60 ods. 1 LGSS by totiž mohol platiť tak pre ženy, ako aj pre mužov, keďže plodenie detí a zodpovednosť v oblasti výchovy, starostlivosti, výživy a vzdelávania detí, rovnako ako pozornosť, ktorá sa im venuje, sa vzťahuje na akúkoľvek osobu, ktorá môže byť matkou alebo otcom. V dôsledku toho prerušenie práce z dôvodu narodenia, osvojenia alebo z dôvodu výchovy týchto detí, môže mať negatívny dopad rovnako na ženy a mužov, bez ohľadu na ich demografický prínos do systému sociálneho zabezpečenia. V tejto súvislosti článok 60 ods. 1 LGSS zavádza neodôvodnené rozdiely v zaobchádzaní v prospech žien na úkor mužov, ktorí sa nachádzajú v rovnakej situácii.
- 23 Plodenie detí však znamená väčšiu obeť pre ženy na osobnej a profesijnej úrovni. Ženy totiž prechádzajú obdobím tehotenstva, ako aj pôrodu, ktoré zahŕňa zjavné biologické a fyziologické zmeny, s negatívnymi následkami, ktoré prináša ženám nielen z fyziologického hľadiska, ale aj v pracovnej oblasti a v rovine legitímneho očakávania v súvislosti s kariérnym postupom v profesionálnej oblasti. Z biologického hľadiska môžu byť teda ustanovenia článku 60 ods. 1 LGSS odôvodnené tým, že ich účelom je chrániť ženy z dôvodu následkov vyplývajúcich z tehotenstva a materstva.
- 24 Za týchto okolností Juzgado de lo social n° 3 de Gerona (Pracovný súd č. 3 Gerona) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Porušuje vnútroštátna právna úprava, konkrétne článok 60 ods. 1 [LGSS], ktorá priznáva nárok na príspevok k dôchodku ženám, ktoré majú biologické alebo osvojené deti a sú poberateľkami starobného dôchodku, vdovského dôchodku alebo trvalého invalidného dôchodku príspevkového typu z akéhokoľvek systému sociálneho zabezpečenia, za ich demografický prínos do systému sociálneho

zabezpečenia, a ktorá naopak tento nárok nepriznáva mužom v rovnakej situácii, zásadu rovnosti zaobchádzania, ktorá zakazuje akúkoľvek diskrimináciu na základe pohlavia, zakotvenú v článku 157 [ZFEÚ] a v smernici [76/207], zmenenej smernicou [2002/73] a v prepracovanom znení smernice [2006/54]?”

O prejudiciálnej otázke

Úvodné pripomienky

- 25 V rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom zavedeného článkom 267 ZFEÚ Súdny dvor prináleží dať vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť spor, ktorý prejednáva. Z tohto pohľadu Súdny dvor prislúcha prípadne právo preformulovať otázky, ktoré sú mu predložené. Je totiž úlohou Súdneho dvora vykladať všetky ustanovenia práva Únie, ktoré vnútroštátne súdy potrebujú na rozhodovanie o žalobách, ktoré im boli predložené, aj keď tieto ustanovenia nie sú výslovne spomenuté v otázkach položených Súdny dvor týmto súdmi (rozsudky z 26. júna 2008, Wiedemann a Funk, C-329/06 a C-343/06, EU:C:2008:366, bod 45, ako aj z 8. mája 2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, bod 42).
- 26 Aj keď v prejednáwanej veci z formálneho hľadiska vnútroštátny súd svoje otázky obmedzil iba na výklad ustanovení článku 157 ZFEÚ a smernice 2006/54, táto okolnosť nebráni Súdny dvor, aby poskytol vnútroštátnemu súdu všetky aspekty výkladu práva Únie, ktoré môžu byť užitočné na rozhodnutie vo veci, ktorú prejednáva, a to bez ohľadu na to, či ich vnútroštátny súd uviedol alebo neuviedol vo svojich otázkach. V tejto súvislosti Súdny dvor prináleží zo všetkých skutočností, ktoré poskytol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia rozhodnutia vnútroštátneho súdu, abstrahovať prvky práva Únie, ktoré si vyžadujú výklad so zreteľom na predmet sporu (pozri v tomto zmysle rozsudky z 12. januára 2010, Wolf, C-229/08, EU:C:2010:3, bod 32, a z 8. mája 2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, bod 43).
- 27 V prejednáwanej veci WA, otec dvoch detí, žiadal na základe článku 60 ods. 1 LGSS o priznanie predmetného príspevku k dôchodku, ktorý by bol doplnkom k jeho príspevkovému dôchodku z dôvodu úplnej trvalej práceneschopnosti.
- 28 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že do pojmu „odmena“ patria v zmysle článku 157 ods. 2 ZFEÚ dôchodky, ktoré závisia od pracovnoprávneho vzťahu medzi zamestnancom a zamestnávateľom, s výnimkou tých, ktoré vyplývajú zo zákonného systému financovania, do ktorého prispievajú zamestnanci, zamestnávatelia a prípadne verejné orgány v miere, ktorá závisí skôr od hľadísk sociálnej politiky ako od takéhoto pracovnoprávneho vzťahu. Nie je teda možné zahrnúť do tohto pojmu systémy alebo dávky sociálneho zabezpečenia, ako napríklad starobné dôchodky priamo upravené zákonom, s vylúčením akejkoľvek dohody v rámci podniku alebo dotknutého profesijného odvetvia, ktoré sú povinne uplatniteľné na všeobecné kategórie pracovníkov (rozsudok z 22. novembra 2012, Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, bod 20 a citovaná judikatúra).
- 29 Trvalý invalidný dôchodok príspevkového typu, akým je dôchodok, ktorý poberal WA, na základe ktorého sa vypočítal predmetný príspevok k dôchodku, sa pritom javí ako dôchodok, ktorý závisí skôr od hľadísk sociálnej politiky než od pracovnoprávneho vzťahu medzi zamestnancom a zamestnávateľom v zmysle judikatúry citovanej v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.
- 30 Navyše článok 60 ods. 1 LGSS spresňuje, že predmetný príspevok k dôchodku bude mať na všetky účely právnu povahu príspevkového verejného dôchodku.

- 31 Je pravda, že dôvody sociálnej politiky, organizácie štátu, etické dôvody alebo dôvody rozpočtovej povahy, ktoré mali alebo mohli mať úlohu pri úprave určitého systému vnútroštátnym zákonodarcom, určite nemôžu prevážiť v prípade, ak sa dôchodok týka len určitej osobitnej kategórie pracovníkov, ak priamo závisí od odpracovaného času a ak sa jeho výška vypočítava na základe poslednej mzdy (rozsudky z 28. septembra 1994, Beune, C-7/93, EU:C:1994:350, bod 45, a z 22. novembra 2012, Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, bod 23).
- 32 V tejto súvislosti, ako tvrdí INSS, sa zdá, že prvá z týchto troch podmienok nie je splnená, keďže zo spisu, ktorým disponuje Súdny dvor, nevyplýva žiadna skutočnosť, podľa ktorej sa trvalý invalidný dôchodok príspevkového typu, o aký ide v predmetnej veci, týkal len osobitnej kategórie pracovníkov.
- 33 V dôsledku toho sa na takýto trvalý invalidný dôchodok príspevkového typu nevzťahuje pojem „odmena“ v zmysle článku 152 ods. 1 a 2 ZFEÚ, ani smernica 2006/54 (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. februára 1996, Gillespie a i., C-342/93, EU:C:1996:46, bod 14; z 22. novembra 2012, Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, bod 25, ako aj zo 14. júla 2016, Ornano, C-335/15, EU:C:2016:564, bod 38).
- 34 Okrem toho z článku 1 druhého odseku písm. c) smernice 2006/54 v spojení s článkom 2 ods. 1 písm. f) tejto smernice vyplýva, že uvedená smernica sa neuplatňuje na zákonné systémy upravené smernicou 79/7.
- 35 Naopak, na predmetný príspevok k dôchodku sa vzťahuje táto smernica, keďže patrí do zákonného systému ochrany pred jedným z rizík uvedených v článku 3 ods. 1 smernice 79/7, konkrétne pred invaliditou a že priamo a účinne súvisí s ochranou pred týmto rizikom (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. decembra 1999, Taylor, C-382/98, EU:C:1999:623, bod 14, a z 22. novembra 2012, Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, bod 26).
- 36 Tento príspevok k dôchodku má totiž chrániť ženy, ktoré majú aspoň dve biologické alebo osvojené deti a sú poberateľkami trvalého invalidného dôchodku, a zaručiť, aby mali k dispozícii nevyhnutné prostriedky, najmä z hľadiska ich potrieb.
- 37 Za týchto podmienok je potrebné chápať položenú otázku tak, že v podstate má objasniť, či sa má smernica 79/7 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá z dôvodu demografického prínosu žien do systému sociálneho zabezpečenia stanovuje nárok na príspevok k dôchodku pre ženy, ktoré majú aspoň dve biologické alebo osvojené deti a sú poberateľkami trvalého invalidného dôchodku príspevkového typu z vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia, kým muži nachádzajúci sa v rovnakej situácii nemajú na takýto príspevok k dôchodku nárok.

O veci samej

- 38 Podľa článku 4 ods. 1 tretej zarážky smernice 79/7 sa zásadou rovnosti zaobchádzania rozumie, že neexistuje žiadna priama či nepriama diskriminácia z dôvodu pohlavia, najmä s odvolaním sa na manželský alebo rodinný stav, predovšetkým pokiaľ ide o výpočet dávok.
- 39 Spor vo veci samej sa týka výpočtu celkovej sumy trvalého invalidného dôchodku muža, ktorý má dve deti, ktorý si uplatňuje nárok na predmetný príspevok k dôchodku.
- 40 Podľa článku 60 ods. 1 LGSS vzhľadom na demografický prínos žien do systému sociálneho zabezpečenia je predmetný príspevok k dôchodku priznaný týmto ženám, ak majú aspoň dve biologické alebo osvojené deti a sú poberateľkami najmä trvalého invalidného dôchodku príspevkového typu zo systému sociálneho zabezpečenia. Naopak, muži, ktorí sa nachádzajú v rovnakej situácii, nie sú poberateľmi tohto príspevku k dôchodku.

- 41 Zdá sa teda, že táto vnútroštátna právna úprava priznáva menej výhodné zaobchádzanie mužom, ktorí majú aspoň dve biologické alebo osvojené deti. Takéto menej výhodné zaobchádzanie založené na pohlaví môže predstavovať priamu diskrimináciu v zmysle článku 4 ods. 1 smernice 79/7.
- 42 Podľa judikatúry Súdneho dvora diskriminácia spočíva v uplatnení rôznych pravidiel v porovnateľných situáciách alebo v uplatnení toho istého pravidla v rôznych situáciách (rozsudky z 13. februára 1996, Gillespie a i., C-342/93, EU:C:1996:46, bod 16, ako aj z 8. mája 2019, Praxair MRC, C-486/18, EU:C:2019:379, bod 73).
- 43 Treba teda overiť, či rozdielne zaobchádzanie s mužmi a ženami upravené vnútroštátnou právnou úpravou, o ktorú ide vo veci samej, sa týka kategórií osôb, ktoré sa nachádzajú v porovnateľných situáciách.
- 44 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že požiadavka týkajúca sa porovnateľnej povahy situácií si nevyžaduje, aby boli identické, ale iba to, aby boli tieto situácie podobné [rozsudok z 26. júna 2018, MB (Zmena pohlavia a starobný dôchodok), C-451/16, EU:C:2018:492, bod 41 a citovaná judikatúra].
- 45 Porovnateľnosť situácií sa musí posudzovať nie globálne a abstraktne, ale špecificky a konkrétne so zreteľom na všetky skutočnosti, ktoré ich charakterizujú, ako aj vzhľadom na predmet a cieľ vnútroštátnej právnej úpravy, ktorý zavádza predmetný rozdiel, a prípadne aj na zásady a ciele oblasti, do ktorej táto právna úprava patrí [rozsudok z 26. júna 2018, MB (Zmena pohlavia a starobný dôchodok), C-451/16, EU:C:2018:492, bod 42 a citovaná judikatúra].
- 46 Pokiaľ ide o cieľ sledovaný článkom 60 ods. 1 LGSS, t. j. kompenzovať demografický prínos žien do systému sociálneho zabezpečenia, treba konštatovať, že demografický príspevok mužov je tiež rovnako potrebný ako príspevok žien.
- 47 V dôsledku toho samotný dôvod demografického prínosu do systému sociálneho zabezpečenia nemôže odôvodniť, aby muži a ženy neboli v porovnateľnej situácii z hľadiska priznania predmetného príspevku k dôchodku.
- 48 Španielska vláda v odpovedi na písomnú otázku položenú Súdny dvorom však zdôraznila, že cieľ sledovaný týmto príspevkom k dôchodku nespočíva len v kompenzovaní žien, ktoré majú aspoň dve deti, pre ich demografický prínos do systému sociálneho zabezpečenia. Uvedený príspevok bol taktiež koncipovaný ako opatrenie, ktorého účelom je znížiť rozdiel medzi výškou dôchodkov mužov a žien, ktorý vyplýva z rozdielov v kariérnej dráhe. Sledovaným cieľom je zabezpečiť primerané dôchodky pre ženy, ktorých príspevková schopnosť, a teda aj výška dôchodku boli znížené, keď bola ich profesijná kariéra prerušená alebo skrátená z dôvodu, že mali aspoň dve deti.
- 49 INSS vo svojich písomných pripomienkach navyše tvrdí, že predmetný príspevok k dôchodku je odôvodnený dôvodmi sociálnej politiky. INSS na tento účel poskytuje viaceré štatistické údaje, ktoré ukazujú rozdiel medzi výškou dôchodkov mužov a žien, ako aj na jednej strane medzi výškou dôchodkov žien bez detí alebo žien, ktoré mali jedno dieťa, a na druhej strane žien, ktoré mali aspoň dve deti.
- 50 V tejto súvislosti, pokiaľ ide o cieľ spočívajúci v znížení rozdielu medzi výškou dôchodkov žien a mužov priznaním predmetného príspevku k dôchodku, treba uviesť, že článok 60 ods. 1 LGSS má prinajmenšom čiastočne za cieľ ochranu žien v postavení rodiča.
- 51 Ide jednak o postavenie, ktoré môžu mať tak muži, ako aj ženy, a jednak môžu byť situácie otca a matky porovnateľné, pokiaľ ide o výchovu detí (pozri v tomto zmysle rozsudky z 29. novembra 2001, Griesmar, C-366/99, EU:C:2001:648, bod 56, a z 26. marca 2009, Komisia/Grécko, C-559/07, neuvyretý, EU:C:2009:198, bod 69).

- 52 Najmä okolnosť, že ženy sú viac dotknuté znevýhodneniami v zamestnaní vyplývajúcimi z výchovy detí, keďže ide o úlohu, ktorú vykonávajú vo všeobecnosti ženy, nemôže vylúčiť porovnateľnosť ich situácií so situáciou muža, ktorý prevzal úlohu vychovávať svoje deti a ktorý môže byť z rovnakého dôvodu znevýhodnený vo svojom zamestnaní (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. novembra 2001, Griesmar, C-366/99, EU:C:2001:648, bod 56).
- 53 Za týchto podmienok, ako uviedol generálny advokát v bode 66 svojich návrhov, existencia štatistických dôkazov, ktoré preukazujú štrukturálne rozdiely medzi výškou dôchodkov žien a mužov, nepostačuje na to, aby sa mohlo dospieť k záveru, že vzhľadom na predmetný príspevok k dôchodku sa ženy a muži nenachádzajú v porovnateľnej situácii ako rodičia.
- 54 Podľa judikatúry Súdneho dvora je však výnimka zo zákazu akejkoľvek diskriminácie na základe pohlavia uvedeného v článku 4 ods. 1 smernice 79/7 možná iba v prípadoch, ktoré sú taxatívne vymenované v ustanoveniach tejto smernice [pozri v tomto zmysle rozsudky z 3. septembra 2014, X, C-318/13, EU:C:2014:2133, body 34 a 35, ako aj z 26. júna 2018, MB (Zmena pohlavia a starobný dôchodok), C-451/16, EU:C:2018:492, bod 50].
- 55 Pokiaľ ide o dôvody výnimky, treba po prvé uviesť, že podľa článku 4 ods. 2 smernice 79/7 sa zásada rovnosti zaobchádzania nedotýka ustanovení o ochrane žien z dôvodu materstva.
- 56 V tejto súvislosti z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že tým, že sa vyhradzuje členským štátom právo zachovať alebo prijať ustanovenia zamerané na ochranu tehotenstva a materstva, článok 4 ods. 2 smernice 79/7 uznáva z pohľadu zásady rovnosti zaobchádzania bez rozdielu pohlavia tak zákonnosť ochrany biologických podmienok ženy počas tehotenstva a následne po ňom, ako aj ochrany osobitných vzťahov medzi ženou a jej dieťaťom počas obdobia, ktoré nasleduje po pôrode (pozri v tomto zmysle, pokiaľ ide o smernicu 76/207, rozsudky z 12. júla 1984, Hofmann, 184/83, EU:C:1984:273, bod 25, a z 19. septembra 2013, Betriu Montull, C-5/12, EU:C:2013:571, bod 62).
- 57 V prejednáwanej veci článok 60 ods. 1 LGSS pritom neobsahuje žiadny prvok, ktorý by spájal poskytnutie predmetného príspevku k dôchodku s čerpaním materskej dovolenky alebo s nevýhodami, ktorým je vystavená žena v zamestnaní z dôvodu, že nie je v období po pôrode na pracovisku.
- 58 Uvedený príspevok sa konkrétne poskytuje ženám, ktoré si osvojili deti, čo naznačuje, že vnútroštátny zákonodarcu nemal v úmysle obmedziť použitie článku 60 ods. 1 LGSS na ochranu biologického stavu žien, ktoré rodili.
- 59 Okrem toho, ako uviedol generálny advokát v bode 54 svojich návrhov, toto ustanovenie nevyžaduje, aby ženy skutočne museli prestať pracovať v čase, keď mali deti, takže chýba podmienka čerpania materskej dovolenky. Ide najmä o prípad, keď žena porodila pred vstupom na pracovný trh.
- 60 Treba preto konštatovať, že na príspevok k dôchodku, o aký ide vo veci samej, sa nevzťahuje výnimka zo zákazu diskriminácie stanoveného v článku 4 ods. 2 smernice 79/7.
- 61 V druhom rade podľa článku 7 ods. 1 písm. b) tejto smernice nie sú touto smernicou dotknuté práva členských štátov vylúčiť z jej pôsobnosti výhody súvisiace so systémami starobných dôchodkov poskytovaných osobám, ktoré vychovali deti, a nadobudnutie nároku na dávky po dobách prerušenia zamestnania z dôvodu výchovy detí.
- 62 V tejto súvislosti treba v každom prípade uviesť, že článok 60 ods. 1 LGSS nepodmieňuje priznanie predmetného príspevku k dôchodku výchovou detí alebo existenciou období prerušenia zamestnania z dôvodu výchovy detí, ale len tým, aby ženy, ktoré sú jeho poberateľmi, mali aspoň dve biologické alebo osvojené deti a poberali starobný dôchodok, vdovský dôchodok alebo trvalý invalidný dôchodok príspevkového typu zo systému sociálneho zabezpečenia.

- 63 V dôsledku toho sa článok 7 ods. 1 písm. b) smernice 79/7 neuplatňuje na príspevok, akým je predmetný príspevok k dôchodku.
- 64 Treba napokon uviesť, že podľa článku 157 ods. 4 ZFEÚ na účely konkrétneho zabezpečenia úplnej rovnosti medzi mužmi a ženami v pracovnom živote v praxi nebráni zásada rovnosti zaobchádzania členským štátom zachovať alebo prijať opatrenia poskytujúce špecifické výhody, aby sa nedostatočne zastúpenému pohlaviu uľahčil výkon povolania alebo aby sa zabránilo alebo nahradilo znevýhodnenie v profesionálnej kariére.
- 65 Toto ustanovenie sa však nemôže uplatniť na vnútroštátnu právnu úpravu, ako je článok 60 ods. 1 LGSS, keďže predmetný príspevok k dôchodku len poskytuje ženám prídavok pri priznaní dôchodku, najmä v prípade trvalej invalidity, pričom nenapráva problémy, s ktorými sa mohli stretnúť počas svojej profesionálnej kariéry, a nezdá sa, že by bolo spôsobilé vyvážiť znevýhodnenie, ktorému boli títo pracovníci vystavení tým, že im v tejto kariére pomôže, a mohlo tiež plne zabezpečiť v praxi rovnosť zaobchádzania s mužmi a ženami v pracovnom procese (pozri v tomto zmysle rozsudky z 29. novembra 2001, Griesmar, C-366/99, EU:C:2001:648, bod 65, a zo 17. júla 2014, Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, bod 101).
- 66 Treba preto konštatovať, že vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, predstavuje priamu diskrimináciu na základe pohlavia, a je preto smernicou 79/7 zakázaná.
- 67 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že smernica 79/7 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá stanovuje nárok na príspevok k dôchodku pre ženy, ktoré majú aspoň dve biologické alebo osvojené deti a sú poberateľkami trvalého invalidného dôchodku príspevkového typu z vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia, kým muži nachádzajúci sa v rovnakej situácii nemajú na takýto príspevok k dôchodku nárok.

O trovách

- 68 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Smernica Rady 79/7/EHS z 19. decembra 1978 o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá stanovuje nárok na príspevok k dôchodku pre ženy, ktoré majú aspoň dve biologické alebo osvojené deti a sú poberateľkami trvalého invalidného dôchodku príspevkového typu z vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia, kým muži nachádzajúci sa v rovnakej situácii nemajú na takýto príspevok k dôchodku nárok.

Podpisy